

# VOZ DE MONTE CLARO



INFORMATIVO DA CAPELANIA POLONESA  
EM PORTO ALEGRE – RS

BIULETYN KAPELANII POLSKIEJ  
W PORTO ALEGRE - RS



## Número 9 – Numer 9

### Caros Irmãos e Irmãs!

Vocês estão recebendo mais um número do boletim informativo da nossa Capelania da Senhora de Monte Claro! Convido a uma atenta leitura e, depois, a fazerem uma visita à nossa igreja, construída pelos imigrantes poloneses em Porto Alegre!



No presente número estamos iniciando a publicação da história da pastoral polonesa na capital do Rio Grande do Sul. Através da sua publicação nos próximos números da *Voz de Monte Claro*, desejamos não apenas familiarizá-los com a rica história da comunidade de fé e polonismo, expressos pelos nossos irmãos e irmãs nos seus encontros semanais na igreja dedicada a Nossa Senhora de Monte Claro. Apresentando essa história, queremos dar início à preparação espiritual para as comemorações, no próximo ano, dos 85 anos da bênção da Igreja Polonesa em 1934.

Estamos publicando igualmente um breve relato dos mais importantes eventos no período passado na nossa comunidade de fé. Os textos e as fotos nos familiarizam com as vivências religiosas que ocorreram no nosso santuário e, igualmente, com os empreendimentos materiais que contribuíram para a renovação e a ornamentação do presbitério da nossa igreja.

Registramos neste ponto os nossos cordiais agradecimentos a todos aqueles que participaram da vida espiritual da nossa Capelania, bem como pelas ofertas feitas para a renovação e a devida ornamentação desse lugar especial da comunidade polono-brasileira em Porto Alegre que é esse santuário, construído sob a supervisão do Pe. João Antônio Peres, protetor dos imigrantes poloneses residentes na arquidiocese.

Neste número do periódico publicamos também informações sobre a participação de representantes da nossa Capelania em eventos que ocorreram fora da arquidiocese de Porto Alegre.

Cordialmente convido à leitura do presente número da *Voz de Monte Claro*, bem como ao envolvimento na nossa comunidade de fé, que se congrega nesta igreja polonesa – tão pequena, mas que convida ao recolhimento, à oração e à celebração dos sacramentos!

Com a minha saudação em Cristo Senhor:  
Pe. Dr. Zdzisław MALCZEWSKI SChr

### **Drodzy Bracia i Siostry!**

*Otrzymujecie kolejny numer informatora naszej Kapelanii Pani Jasnogórskiej! Zapraszam do wnikliwej lektury, a po niej do odwiedzenia naszego kościoła zbudowanego przez imigrantów polskich w Porto Alegre!*

*W obecnym numerze rozpoczynamy publikację historii duszpasterstwa polskiego w stolicy stanu Rio Grande do Sul. Poprzez zamieszczanie w najbliższych numerach „Głosu Jasnej Góry” pragniemy nie tylko przybliżyć Wam bogatą historię wspólnoty wiary i polskości, wyrażanych przez naszych braci i siostry w cotygodniowych spotkaniach w kościele dedykowanym Pani Jasnogórskiej. Publikując tę historię pragniemy rozpocząć duchowe przygotowanie do przyszłorocznych obchodów 85-letnicy poświęcenia Kościoła Polskiego w 1934 r.*

*Zamieszczamy również telegraficzne spojrzenie na ważniejsze wydarzenia w minionym okresie w naszej wspólnotce wiary. Teksty i zdjęcia przybliżą nam przeżycia religijne, jakie miały miejsce w naszej świątyni, jak też przedsięwzięcia materialne, które przyczyniły się do odnowy i wystroju prezbiterium naszego kościoła. Odnotowujemy w tym miejscu serdeczne podziękowanie dla tych*

*wszystkich, którzy uczestniczyli w życiu duchowym naszej Kapelanii, jak też za składane ofiary na odnowę i odpowiedni wystrój tego szczególnego miejsca wspólnoty polsko-brazylijskiej w Porto Alegre, jakim jest ta świątynia zbudowane pod kierunkiem ks. Jana Antoniego Peresa, opiekuna imigrantów polskich zamieszkałych w archidiecezji.*

*W obecnym periodyku zamieszczamy także informację o udziale przedstawicieli naszej Kapelanii w wydarzeniach, jakie odbywały się poza archidiecezją Porto Alegre.*

*Serdecznie zapraszam do lektury obecnego numeru „Głosu Jasnej Góry”, jak również do włączenia się do naszej wspólnoty wiary, która gromadzi się w tym małym - ale jakże zapraszającym do skupienia, modlitwy i celebracji sakramentów - kościele polskim!*

*Z pozdrowieniem w Chrystusie Panu -  
ks. dr Zdzisław MALCZEWSKI SChr*

### **Jubileu dos 25 anos de vida matrimonial**

No dia 16 de dezembro do ano passado o casal Ricardo e Percília Niemiec celebraram o jubileu de prata da sua união conjugal. O convite à família e aos amigos foi enviado pelos filhos dos aniversariantes, Valéria e Gabriel. Confesso que no ministério pastoral de quarenta anos por mim até agora desenvolvido foi a primeira vez que me deparei com um gesto tão eloquente dos filhos dos aniversariantes, convidando para a cerimônia e a recepção por ocasião do aniversário do casamento de seus pais. Esse primeiro gesto da filha e do filho dos aniversariantes, que de forma positiva me surpreendeu, transformou-se numa espécie de preparação para a solenidade do jubileu.



A solenidade jubilar ocorreu num salão discretamente decorado, onde novamente a Valéria e o Gabriel me surpreenderam com a sua iniciativa. Foram eles que, numa apresentação diante de seus pais aniversariantes e dos hóspedes convidados, introduziram todos os reunidos no salão no clima da solenidade jubilar daquela noite.

Durante a cerimônia religiosa podia sentir-se entre os presentes no salão um clima de seriedade, de concentração. Antes da bênção que encerrou a cerimônia entreguei aos aniversariantes a bênção do papa Francisco, que anteriormente havia pedido em Roma. Durante a leitura da bênção podia perceber-se a emoção dos presentes, mas sobretudo dos aniversariantes e de seus filhos.



O próximo ponto simpático da solenidade foram os testemunhos dos cônjuges, expressando em público, um diante do outro, o seu amor e a sua gratidão pela aventura comum da convivência matrimonial. Não faltaram as emoções e as lágrimas deles, mas também de nós, participantes dessa solenidade jubilar. Em seguida tanto Valéria como Gabriel agradeceram a seus pais pelo clima de amor e de união familiar cujos autores foram os aniversariantes. E surgiram lágrimas de emoção na linha filhos – pais.



Essas emoções também se transmitiram a nós, presentes no salão. Atualmente, quando percebemos na sociedade – infelizmente – o desaparecimento da autoridade dos pais, bem como do respeito e da obediência dos filhos diante dos pais, os pronunciamentos dessas quatro pessoas foram para os participantes um especial testemunho de que ainda existem famílias nas quais – apesar de tudo – ainda se preservam os valores que confirmam o vínculo familiar, bem como o amor dos pais e dos filhos.

Após o encerramento da parte oficial, repleta de seriedade, concentração e emoções, realizou-se a segunda parte da comemoração, a saber, o solene jantar. Os garçons circulavam diligentemente entre as mesas servindo diversas iguarias, e nós, participantes e testemunhas desse evento, tivemos uma ocasião para conversas, nas quais expressávamos a nossa admiração diante dos aniversariantes e de seus filhos.

Tendo voltado para casa, realizei uma retrospectiva daquilo que havia vivenciado. O meu coração se envolveu de uma especial alegria e ao mesmo tempo de agradecimento diante de Deus por termos na nossa coletividade polônica cônjuges e filhos que apoiam os seus valores familiares na fé, no amor mútuo e na compreensão. Nem tudo ainda está perdido neste país, que está passando por rápidas transformações sociais, mas



que por vezes também perde aqueles valores que têm sido a base da sua identidade nacional. Os imigrantes poloneses e os seus descendentes têm grande méritos justamente na preservação dos valores espirituais, morais e familiares. *Pe. Zdzisław*

### **Jubileusz 25-lecia pożycia małżeńskiego**

**16** grudnia ubiegłego roku małżonkowie Ricardo i Percilia Niemiec świętowali swój srebrny jubileusz zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego. Zaproszenie do rodziny i przyjaciół jubilatów rozsyłały dzieci jubilatów: Valéria i Gabriel. Wyznam, że - w moim dotychczasowym, czterdziestoletnim, posługiwaniu duszpasterskim - spotkałem się po raz pierwszy z takim wymownym gestem potomstwa jubilatów, zapraszającego na ceremonię i przyjęcie z okazji rocznicy ślubu swoich rodziców. Ten pierwszy, pozytywnie zaskakujący mnie gest córki i syna jubilatów stał się pewnym przygotowaniem do uroczystości jubileuszowej.



Uroczystość jubileuszowa miała miejsce w dyskretnie udekorowanym salonie, gdzie ponownie Valéria i Gabriel zaskoczyli mnie swoją aktywnością. Oni to w wystąpieniu wobec swoich rodziców jubilatów i zaproszonych gości wprowadzili wszystkich zebranych w salonie w klimat wieczornej, jubileuszowej uroczystości.

Podczas ceremonii religijnej można było odczuć wśród zebranych w salonie klimat powagi, skupienia. Przed błogosławieństwem kończącym ceremonię wręczyłem Jubilatom błogosławieństwo papieża Franciszka, o które uprzednio poprosiłem w Rzymie. Podczas lektury błogosławieństwa można było dostrzec wzruszenie zebranych, ale przede wszystkim jubilatów i ich dzieci!

Kolejnym sympatycznym i miłym punktem uroczystości były świadectwa małżonków, wyrażających publicznie, jedno wobec drugiego, swoją miłość i wdzięczność za wspólną przygodę pożycia małżeńskiego! Nie brakowało ich wzruszeń i łez, ale także nas uczestników tej jubileuszowej uroczystości. Z kolei tak Valéria, jak i Gabriel dziękowali swoim rodzicom za klimat miłości, jedności rodzinnej, których promotorami są jubilaci. Zaś pojawiły się tży wzruszeń na linii dzieci – rodzice! Również przejawy wzruszeń stały się udziałem nas, zebranych na sali. Aktualnie, kiedy dostrzegamy w społeczeństwie – niestety – zanikanie au-

torytetu rodzicielskiego, jak też szacunku i posłuszeństwa dzieci wobec rodziców, wypowiedzi tych czworga osób były dla uczestników szczególnym świadectwem, że są jeszcze rodziny, w których podtrzymuje się - mimo wszystko - wartości, które utwierdzają więź rodzinną, jak też miłość rodzicielską i synowską.

Po zakończonej oficjalnej części, pełnej powagi, skupienia i wzruszeń odbyła się druga część świętowania, a mianowicie bankiet. Kelnerzy uwijali się sprawnie między stolami podając różne zakąski, a my uczestnicy i świadkowie tego wydarzenia mieliśmy okazję do rozmów, w których wyrażaliśmy nasz podziw wobec jubilatów i ich dzieci.

Wróciwszy do domu, dokonałem retrospektywy tego co przeżywałem. Serce moje opanaowała szczególna radość i zarazem podzięką wobec Pana Boga, za to, że w społeczności polonijnej mamy małżonków, dzieci, opierających swoje wartości rodzinne na wierze, wzajemnej miłości i zrozumieniu. Nie wszystko jeszcze stracone w tym kraju, który przechodzi szybkie przemiany społeczne, ale także gubiącego czasem te wartości, które były podstawą jego tożsamości narodowej. Imigranci polscy i ich potomkowie mają duże zasługi właśnie w podtrzymywaniu wartości duchowych, moralnych i rodzinnych. *Ks. Zdzisław*

### **Partiram para a Casa do Pai Eterno**

**No** início deste ano Deus chamou para a eternidade duas imigrantes polonesas.

Faleceu aos 25 de janeiro de 2018 no hospital a **Genowefa RATKIEWICZ**, 95 anos. O sepultamento foi realizado no cemitério São João.

"Uma mulher lutadora, forte, amorosa, admirável, amada pelos filhos netos e bisnetos, soube transmitir valores a todos, exemplo de abnegação e amor. Deixa lembranças lindas na mente de cada um de nós" – palavras da sua filha Dra. Angela.

Deus me deu a graça de conhecer e acompanhar um pouco a vida desta polonesa cristã, a quem eu tanto admirava! Quando a visitava no hospital ou na casa geriátrica, ela falava comigo em polonês, como também cantava os cantos religiosos na nossa língua materna!

No domingo 28 de janeiro, às 10h30, celebramos a Santa Missa pela nossa querida matriarca polonesa, que Deus chamou para a Sua Casa Paterna! Certamente a Pani Gienia (como carinhosamente era chamada) já está na plenitude da Vida com Deus e seus familiares!

**No** dia 2 de fevereiro partiu para a Eternidade mais uma emigrante polonesa: **Ewa KUZYNKA PAJAK**, 95 anos. Deixou 2 filhos, netos, bisnetos...

Na sexta-feira, 9 de fevereiro, às 19h celebramos na nossa Igreja Polonesa, com os filhos e familiares mais próximos, a Santa Missa pela falecida Ewa!

Que Deus cheio de amor e misericórdia conceda plena vida às nossas imigrantes e fortaleça em seus filhos, netos e demais familiares a fé na ressurreição!

### **Odeszły do Domu Ojca Wiecznego**

*Na początku b. roku Pan Bóg powołał do wieczności dwie emigrantki polskie.*

*Dn. 25 stycznia 2018 r. zmarła w szpitalu p. Genowefa RATKIEWICZ, w wieku 95 lat. Pogrzeb odbył się na cmentarzu św. Jana.*

*„Kobieta odważna, silna, czuła, godna podziwu, kochana przez dzieci, wnuków i prawnuków, umiała przekazywać wartości wszystkim, będąc przykładem wyrzeczenia się i miłości. Pozostawia piękne wspomnienia w umyśle każdego z nas” – słowa jej córki p. Dr Angeli.*

*Pan Bóg dał mi łaskę poznania i do pewnego stopnia towarzyszenia życiu tej polskiej chrześcijańskiej, którą tak bardzo podziwiałem! Kiedy ją odwiedzałem w szpitalu lub w domu geriatrycznym rozmawiała ze mną po polsku oraz śpiewała pieśni religijne w naszym języku ojczystym!*

*W niedzielę dn. 28 stycznia o godz. 10,30 odprawiliśmy Mszę św. za duszę naszej kochanej i zacnej Polki, którą Pan Bóg powołał do swojego Ojcowskiego Domu! Na pewno Pani Genia (jak czule ją nazywano) już się znajduje w pełni Życia z Bogiem i z członkami swojej rodziny!*

*Dn. 2 lutego odeszła do Wieczności jeszcze jedna emigrantka polska: Ewa KUZYNKA PAJAK, w wieku 95 lat. Pozostawiła dwóch synów, wnuków, prawnuków...*

*W piątek 9 lutego, o godz. 9 odprawiliśmy, z synami oraz bliską rodziną, w naszym Kościele Polskim Mszę św. za s.p. p. Ewę.*

*Niech Pan Bóg pełen miłości i miłosierdzia przysporzy życia naszym emigrantkom oraz wzmocni w ich dzieciach, wnukach i innych członkach rodziny wiarę w zmartwychwstanie!*

### **Participação no Conselho Polônico no Consulado Geral em Curitiba**



Foto: Schirlei Freder

**No** dia 13 de março realizou-se uma sessão do Conselho Polônico do Consulado Geral, da qual participaram Paulo Ratkiewicz – representante da comunidade polônica do estado do Rio Grande do Sul, bem como o Pe. Zdzisław – reitor da Missão Católica Polonesa no Brasil. A reunião foi presidida por Marek Makowski – cônsul geral, que familiarizou os membros do Conselho com a atual realidade na Polônia. Conversamos sobre os mais

importantes eventos que devem encontrar-se na programação da comunidade polônica no Sul do Brasil: a festa de 3 de Maio e 11 de Novembro – centenário da recuperação da independência da Polônia. No dia 7 de maio será inaugurado o Consulado Honorário em São Paulo, com a participação do vice-ministro das relações exteriores. Trocamos muitas ideias sobre a situação da comunidade polônica brasileira.

### **Udział w Radzie Polonijnej w Konsulacie Generalnym w Kurytybie**

**13** marca br. odbywało się posiedzenie Rady Polonijnej Konsulatu Generalnego, w którym uczestniczył Paulo Ratkiewicz - przedstawiciel Polonii ze stanu Rio Grande do Sul, a także ks. Zdzisław - rektor Polskiej Misji Katolickiej w Brazylii. Zebraniu przewodniczył Marek Makowski – konsul generalny, który zapoznał członków Rady z aktualną rzeczywistością w Polsce. Rozmawialiśmy o ważniejszych wydarzeniach, które winny znaleźć się w kalendarzu Polonii na południu Brazylii: święto 3 maja, 11 listopada - stulecie odzyskania niepodległości Polski. 7 maja br. to data inauguracji Konsulatu Honorowego w São Paulo z udziałem wiceministra spraw zagranicznych. Dyskutowaliśmy sporo o sytuacji Polonii brazylijskiej.

### **Dia de recolhimento e preparação para as festas da Páscoa**

**A** nossa comunidade polônica teve o seu dia de recolhimento, durante o qual pudemos preparar-nos espiritualmente para as festas da Ressurreição do Senhor. Iniciamos o dia de recolhimento no sábado (24 de março) à tarde e lhe demos prosseguimento no Domingo de Ramos.



Silvinho Zabisky, fundador da comunidade Beatitudes, de Araraquara, no estado de São Paulo, conduziu o dia de recolhimento deste ano.

Os participantes desse evento tiveram a possibilidade de participar de um almoço comum no domingo, composto das iguarias que os participantes haviam trazido de suas casas. Encerramos o dia de recolhimento no domingo, às 17 horas.

Foi um tempo especial para nos desligarmos da atividade que nos impõe o mundo contemporâneo, e pudemos refletir sobre nós mesmos, sobre o valor das famílias da perspectiva de Deus.

### **Dzień skupienia i przygotowanie do Świąt Wielkanocnych**

*Nasza wspólnota polonijna miała swój dzień skupienia podczas, którego mogliśmy się*



przygotować duchowo do Świąt Zmartwychwstania Pańskiego. Dzień skupienia rozpoczęliśmy w sobotę (24 marca) po południu i kontynuowaliśmy w i Niedzielę Palmową.



Silvinho Zabisky, założyciel Wspólnoty Beatitudes z Araraquara, w stanie São Paulo, poprowadził tegoroczny dzień skupienia.

Uczestnicy tego wydarzenia mieli możliwość spożycia wspólnego obiadu w niedzielę, oddając do dyspozycji uczestników to co przynieśli ze swoich domów. Dzień skupienia zakończyliśmy w niedzielę po godz. 17,00.

Był to szczególny czas, aby się wyłączyć z aktywności jaką nam narzuca współczesny świat i mogliśmy się zastanowić nad sobą samym, nad wartością rodzin z perspektywy Pana Boga.

#### Concurso para a mais bela palma

No Domingo de Ramos, como já anteriormente havia sido notificado, após a Santa Missa das 10h30 realizou-se o concurso para a escolha da maia bela palma deste ano. Silvinho Zabisky, que dirigiu o nosso dia de recolhimento, escolheu a palma mais bonita.



Quem conquistou o prêmio foi Beth Urban. A proprietária da lindamente decorada palma ganhou de presente um ícone de Nossa Senhora de Monte Claro, realizado por um artista da Polônia e especialmente trazido para essa ocasião.

É preciso reconhecer que todos que trouxeram as suas palmas lindamente coloridas mereceram não apenas os aplausos, mas também o reconhecimento pelo sentido artístico e pelo esforço despendido. A todos encaminhamos palavras de reconhecimento e agradecimento. Esperamos que o Domingo de Ramos do próximo ano seja igualmente belo, colorido. Oxalá todos os anos aumente o número das pessoas que trazem à nossa igreja

lindas e coloridas palmas. Com certeza no próximo ano vamos escolher a mais bonita palma da nossa comunidade polono-brasileira!



#### Konkurs na najpiękniejszą palmę

W Niedzielę Palmową, jak już uprzednio było zapowiadane, p Mszy św. o godz. 10,30 odbył się konkurs na najpiękniejszą tegoroczną palmę. Silvinho Zabisky, który prowadził nasz dzień skupienia wybierał piękną palmę! Zdobywczynią nagrody została Beth Urban. Właścicielka pięknie udekorowanej palmy otrzymała w prezencie ikonę Jasnogórskiej Pani wykonaną przez artystę z Polski i specjalnie przywiezioną na tę okazję!



Trzeba przyznać, że wszyscy, którzy przynieśli swoje kolorowo udekorowane palmy zasługiwali nie tylko na oklaski, ale także na uznanie za zmysł artystyczny i włożony wysiłek! Do wszystkich kierujemy słowa uznania i podziękowania! Mamy nadzieję, że przyszłoroczna Niedziela Palmowa będzie również piękna, kolorowa. Oby z każdym rokiem przybywało twórców przynoszących do naszego kościoła piękne, udekorowane palmy! Z pewnością w przyszłym roku wybierzemy najpiękniejszą palmę naszej wspólnoty polsko-brazylijskiej!

#### Festividades Pasciais



Apesar das chuvas torrenciais em Porto Alegre, a solenidade da Ressurreição do senhor realizou-se com uma boa participação dos nossos polônios e polono-brasileiros.



Para quem não conhece Porto Alegre, esclareço que, quando caem chuvas torrenciais, a cidade praticamente se torna intransponível, com as ruas transformadas em rios, e as depressões – em pequenas lagoas.



A p e s a r desse tempo desfavorável, os nossos fiéis participaram com recolhimento da Vigília Pascal e da solene Santa Missa no Domingo da Ressurreição. Honraram-nos com a sua presença na Santa Missa dois representantes da aviação polonesa, que vieram a Porto Alegre para receber um avião da Embraer, preparado justamente nessa cidade para ser entregue à companhia aérea Polonesa Lot.

Aos poucos estamos voltando a alguns dos costumes poloneses, como por exemplo a *święconka*, que nos últimos dois anos temos tentado ressuscitar, visto que em razão da falta de um padre polonês nos anos passados esse belo costume polonês tem sido aos poucos negligenciado pelos nossos polônios.



Após a solenidade da celebração da Missa Pascal, no nosso pequeno salão paroquial realizou-se um encontro junto a uma mesa abundantemente servida. Aconteceu a mesma coisa no Domingo da Ressurreição do Senhor. Após a Santa Missa encontramos-nos para tomar um café acompanhado dos doces e salgadinhos pascais.



Foto: Facebook.com/Pawel.Pietrzyk

Manifesto a minha profunda admiração por esse Povo de Deus de raízes polonesas, e também pelas pessoas que participam da vida espiritual da nossa comunidade, mas que possuem outras origens. Muitas vezes, em razão do vínculo matrimonial com uma pessoa de origem polonesa, essas pessoas se envolvem na espiritualidade da nossa Capelania. Elas expressam dessa forma o seu apego à fé, bem como o seu grande entusiasmo e o desvelo pela Igreja Polonesa nesta cidade.

### **Święta Wielkanocne**

*Uroczystość Zmartwychwstania Pańskiego, pomimo ulewnych deszczy w Porto Alegre - stolicy stanu Rio Grande do Sul, odbywała się z dobrym udziałem naszych Polonusów i Polono-Brazylijczyków.*



*Komu kto nie zna Porto Alegre wyjaśniam, że kiedy padają ulewnie deszcze, miasto praktycznie staje się nieprzejezdne (ulice zamieniają się w rzeki, a obniżenia w jeziora).*



*Pomimo takiej nie przychylnej pogody nasi wierni w skupieniu uczestniczyli w Wigilii Paschalnej i uroczystej Mszy św. w Niedzielę Zmartwychwstania. Zaszczycili nas na Mszy św. swoją*



obecnością dwaj przedstawiciele polskiego lotnictwa, którzy przylecieli do Porto Alegre, aby odbierać samolot „Embraer” przygotowywany właśnie w Porto Alegre do przekazania go dla polskiego przewoźnika „Lot”.

Powoli przywracamy niektóre polskie zwyczaje, jak na przykład święconkę (którą przez ostatnie dwa lata wskrzeszamy, gdyż z powodu braku polskiego duszpasterza w ubiegłych latach, ten piękny polski zwyczaj lekko został zaniedbany przez naszych Polonusów).

Po uroczystej celebracji Wigilii Paschalnej, w naszej małej sali kościelnej odbyło się spotkanie przy suto zastawionym stole! Podobnie było i w Niedzielę Zmartwychwstania Pańskiego. Po Mszy św. spotkaliśmy się przy kawie i świątecznych słodyczach.



*Jestem pełen podziwu dla tego Ludu Bożego o polskich korzeniach, a także osób uczestniczących w życiu duchowym naszej wspólnoty, a posiadających inne pochodzenie. Często poprzez więź małżeńską z osobą polskiego pochodzenia włączają się duchowość naszej Kapelanii. Osoby te wyrażającego swoje przywiązanie do wiary, a także wiele entuzjazmu oraz zatroskania o Polski Kościół w tym mieście!*

#### **A Polônia compra aviões brasileiros**

Escrevi acima que na Festa da Ressurreição do Senhor participei da Santa Missa dois representantes da aviação civil polonesa. No Domingo da Misericórdia Divina, participei da nossa Missa polônica cinco especialistas em aviação (engenheiros, pilotos). Como fomos informados pelos nossos compatriotas da Polônia, até o final de agosto deste ano as Linhas Aéreas Polonesas LOT terão em sua frota mais seis aviões do tipo Embraer 195, que podem transportar 118 passageiros. O primeiro desses aviões partiu de Porto Alegre uma semana antes do dia 15 de abril com destino a Varsóvia. Já desde o domingo 15 de abril esse avião está sendo utilizado em viagens pela Europa. O avião adquirido pela LOT anteriormente realizava voos para a companhia aérea Azul. O acordo de leasing prevê que até o final de agosto a LOT aumentará a sua frota regional em mais cinco aviões do tipo E 195. No total, a LOT terá 12 desses aviões.

Vale a pena enfatizar que a LOT possui até agora seis aviões do tipo E 195 numa outra configuração, com 112 lugares para passageiros. Esses aviões servem as rotas europeias da companhia LOT, por exemplo de Varsóvia para Ams-

terdam, Düsseldorf, Frankfurt e Munique. Agora serão também utilizados nas rotas para Copenhague, Viena, Gênova, Zurique, Lvov, Kiev e Rzeszów.

Graças aos aviões brasileiros anteriormente adquiridos e àqueles que a LOT utilizará em leasing, essa companhia aérea polonesa poderá levar os seus passageiros, em horários apropriados, de diversas partes da Europa a Varsóvia.



O avião E 195 é o maior da família dos aviões regionais da empresa brasileira Embraer (Empresa Brasileira de Aeronáutica). Além dos aviões desse tipo, a LOT possui da família desse fabricante dozes aviões E 175, com capacidade para 82 passageiros, e seis aviões E 170, para 70 passageiros.

Dessa forma, então, graças à companhia aérea polonesa LOT, que ultimamente está em franco desenvolvimento, aumentando o número de aviões para mais comodamente servir o crescente número de passageiros, a nossa comunidade religiosa polônica alegra-se vendo jovens poloneses altamente capacitados que juntamente com ela participam da Santa Missa dominical, e depois, no cafezinho, têm a oportunidade de travar prolongados diálogos com os seus compatriotas daqui.

*Pe. Zdzisław*

#### **Polska kupuje brazylijskie samoloty**

*Pisałem wyżej, że w Święta Zmartwychwstania Pańskiego uczestniczyli w uroczystej Mszy św. dwaj przedstawiciele polskiego lotnictwa cywilnego. W Niedzielę Miłosierdzia Bożego w naszej polonijnej Mszy św. wzięło udział pięciu specjalistów od lotnictwa (inżynierowie, piloci). Jak wynikało z naszych rozmów z Rodakami z kraju, to Polskie Linie Lotnicze LOT do końca sierpnia br. będą miały w swojej flocie dodatkowych sześć samolotów typu Embraer 195 mogących zabrać na pokład 118 pasażerów. Pierwszy z tych samolotów odleciał z Porto Alegre w tygodniu przed 15 kwietnia i przyleciał do Warszawy. Już od niedzieli 15 kwietnia samolot ten z pasażerami wykonuje rejsy po Europie. Maszyna, która trafiła już do LOT, wcześniej wykonywała loty dla brazylijskiego przewoźnika Azul. Umowa z leasingodawcą przewiduje, że do końca sierpnia LOT powiększy flotę regionalną o kolejnych pięć samolotów typu E195. W sumie LOT będzie miał 12 takich maszyn.*

*Warto podkreślić, że LOT posiadał dotychczas sześć samolotów typu E195 w innej konfiguracji ze 112 miejscami dla pasażerów. Samoloty te obsługują trasy europejskie linii lotniczych LOT-u, np. z Warszawy do Amsterdamu, Dusseldorfu, Frankfurtu i Monachium. Dodatkowo będą latały*

*m.in. do Kopenhagi, Wiednia, Genewy, Zurychu, Lwowa, Kijowa i Rzeszowa.*

*Dzięki zakupionym uprzednio samolotom brazylijskim, oraz tym które Lot bierze w leasing ta polska kompania lotnicza będzie mogła dowozić swoich pasażerów w dogodnych godzinach z różnych części Europy do Warszawy.*

*Samolot E195 jest największym z rodziny samolotów regionalnych brazylijskiego koncernu Embraer (Empresa Brasileira de Aeronáutica). Oprócz nich LOT posiada z rodziny tego producenta dwanaście embraerów 175, które zabierają po 82 pasażerów, i sześć embraerów 170 z 70 miejscami dla pasażerów.*

*Tak więc dzięki polskiemu przewoźnikowi lotniczemu Lot, który ostatnio rozwija coraz bardziej skrzydła, zwiększając ilość samolotów do dogodniejszej obsługi wzrastającej liczby pasażerów, nasza religijna wspólnota polonijna cieszy się widząc młodych, wykształconych Polaków, którzy uczestniczą wraz z nią w niedzielnej Mszy św., a później przy kawie jest okazja do prowadzenia dłuższych rozmów rodaków. ks. Zdzisław*

### **Visita ao deputado estadual polônico**

Com base em informações recebidas sobre a visita oficial de Stanisław Karczewski – Presidente do Senado da Polônia – a Porto Alegre, iniciamos os preparativos para a sua realização. Organizamos a primeira reunião de trabalho dos representantes da Capelania Polonesa e da Sociedade Polônia. A seguir, no dia 3 de abril de 2018 uma delegação da comunidade polônica (Sergio Schesinski, Arno Uszacki e o padre) dirigiu-se à Assembleia Legislativa para um encontro com o deputado Maurício Dziedricki. O político de origem polonesa recebeu-nos em seu gabinete e durante a conversa demonstrou muito interesse por esse grande acontecimento, não somente para a coletividade polônica local, mas também para a cidade e o estado.



Infelizmente, a visita do Presidente do Senado da Polônia ao Brasil foi cancelada. Permanecemos com a esperança de que no ano próximo ela será realizada. Após as transformações na Polônia em 1989, a coletividade polônica em Porto Alegre ainda não teve a possibilidade de receber um representante do Estado Polonês. É por isso que a comunidade polônica local relacionava tantas esperanças com essa visita. Sentia-se entre os polônicos locais e os nossos amigos brasileiros um clima de expectativa e satisfação por poderem

hospedar pela primeira vez uma pessoa tão importante na Polônia. Continuamos confiantes...

### **Wizyta u polonijnego deputowanego stanowego**

*Na podstawie otrzymanych informacji o oficjalnej wizycie Stanisława Karczewskiego - Marszałka Senatu RP w Porto Alegre rozpoczęliśmy przygotowania do jej realizacji. Zorganizowaliśmy pierwsze zebranie robocze przedstawicieli Kapelanii Polskiej i Towarzystwa Polonia. Z kolei 3 kwietnia 2018 delegacja Polonii (Sergio Schesinski, Arno Uszacki i duszpasterz) udała się do Parlamentu Stanowego na spotkanie z posłem Mauricio Dziedrickim. Polityk polskiego pochodzenia przyjął nas w*

*w swoim gabinecie i w trakcie rozmowy okazał nam wiele zainteresowania tym ważnym wydarzeniem nie tylko dla tutejszej społeczności polonijnej, ale także dla miasta i stanu.*

*Niestety wizyta Marszałka Senatu RP w Brazylii została odwołana. Pozostajemy przy nadziei, że w przyszłym roku zostanie ona zrealizowana. Społeczność polonijna w Porto Alegre po przemianach w Polsce 1989 r. nie miała jeszcze możliwości podejmowania przedstawiciela Państwa Polskiego. Stąd też tutejsza Polonia wiązała ona tyle nadziei z tą wizytą. Odczuwało się wśród tutejszych Polonusów i naszych przyjaciół Brazylijczyków klimat oczekiwania i satysfakcji, że będą gościć po raz pierwszy tak ważną osobę w Państwie Polskim! Trwamy przy nadziei...*

### **Representantes da Capelania na Rádio Aliança**

Na noite do dia 5 de abril três representantes da nossa Capelania participaram de um programa radiofônico realizado ao vivo no estúdio da Rádio Aliança. Essa já foi a nossa segunda participação no programa "Pelos frutos os conhecereis" dessa emissora que conta com uma grande audiência não apenas em Porto Alegre, mas também em todo o estado do Rio Grande do Sul.

### **Przedstawiciele Kapelanii w Radio Aliança**

5 kwietnia wieczorem trzej reprezentanci naszej Kapelanii wzięli udział w programie radiowym prowadzonym na żywo w studio radia Aliança. Było to już drugi taki nasz udział w programie „przez owoce ich poznacie” tej rozgłośni cieszącej się dużym odbiorem radiosłuchaczy, nie tylko w Porto Alegre, ale także na terenie stanu Rio Grande do Sul.

### **Novo equipamento do presbitério**

Grças à grande generosidade da nossa comunidade, pudemos realizar melhorias em torno da igreja, a pintura externa, bem como a das janelas e das portas. No ano corrente, no âmbito dos preparativos para o jubileu dos 85 anos da bênção da Igreja Polonesa no próximo ano, pretendemos embelezar o interior do nosso santuário.

Grças à generosidade de dois benfeitores da nossa Capelania, pudemos instalar no presbitério da igreja um novo altar, além da credência, da pia batismal e do castiçal para o círio pascal. Aos



generosos benfeitores, que desejam permanecer anônimos, expressamos os cordiais agradecimentos por esse ato de fé e asseguramos o dom das nossas preces em sua intenção.



### **Nowe wyposażenie prezbiterium**

*Dzięki dużej ofiarności naszej wspólnoty mogliśmy dokonać uporządkowania otoczenia kościoła, zewnętrznego malowania, a także okien i drzwi kościoła. W obecnym roku, w ramach przygotowań do przyszłorocznego jubileuszu 85-let poświecenia Polskiego Kościoła, zamierzamy upiększyć wnętrze naszej świątyni.*

*Dzięki hojności dwóch darczyńców z naszej Kapelanii mogliśmy wyposażyć prezbiterium kościoła w nowy ołtarz, kredencję, chrzcielnicę i lichtarz do paschału. Chojnym ofiarodawcom, którzy pragną pozostać anonimowymi, składamy serdeczne podziękowanie za ten gest wiary i zapewniamy o darze modlitwy w ich intencji!*

### **Esboço da pastoral polonesa em Porto Alegre**

As fontes acessíveis informam que os imigrantes poloneses começaram a estabelecer-se em Porto Alegre (na capital do estado Rio Grande do Sul) a partir de 1890. Naturalmente, o maior número de imigrantes poloneses foi trazido pela famosa “febre brasileira”.

A primeira organização polonesa que foi fundada no Rio Grande do Sul foi a associação *Zgoda* (Concórdia), em Porto Alegre. A associação surgiu em 1896 graças aos empenhos do Dr. Estanislau Kłobukowski e desenvolve a sua eficaz atividade até o dia de hoje. A Sociedade Polônia atualmente em atividade é a herdeira da associação *Zgoda*.

Segundo Casimiro Głuchowski, nos anos 20 do século passado residiam em Porto Alegre 600 famílias polonesas. O período de entreguerras, o tempo da Segunda Guerra Mundial e os anos que se seguiram ao seu término trouxeram novas ondas de imigrantes poloneses ao Brasil. Informa-se que nos primeiros anos após a Segunda Guerra Mundial vieram ao Brasil de 10 a 20 mil poloneses. De maneira geral, essa nova onda imigratória dirigia-se às cidades. Dessas ondas imigratórias, certa percentagem de poloneses também fixou residência em Porto Alegre.

O Pe. Martim Francisco Modrzejewski é considerado o primeiro sacerdote polonês a chegar ao Rio Grande do Sul. Era a primavera de 1891. Foi aceito na diocese do Rio Grande do Sul pelo bispo Cláudio José Gonçalves Ponce de Leão.

Tendo iniciado o ministério entre os imigrantes poloneses em Porto Alegre, Rio Grande e Pelotas (RS), fazia para eles celebrações nas barracas de imigrantes, visto que naquela época os poloneses não tinham nenhuma igreja ou capela. Decidiu visitar outras regiões colonizadas pelos poloneses (RS, Curitiba, São Paulo, Rio de Janeiro, até voltar novamente a Porto Alegre). Em razão do frágil estado de saúde e da escassez de recursos (que havia trazido dos Estados Unidos), decidiu deixar o Brasil. Nos Estados Unidos escreveu *Pamiętnik misjonarza* (Memórias de um missionário), que publicou na revista *Dzwon Najświętszych Serc Jezusa i Marii* (Sino dos Sacratíssimos Corações de Jesus e Maria), editada em Manitowoc, Wisconsin.



O início da pastoral polonesa organizada na capital do estado do Rio Grande do Sul remonta à atividade do Pe. João Antônio Peres. Por ter sido nomeado chanceler da cúria arquiépiscopal em Porto Alegre, ele fixou residência nessa cidade. Visto que ninguém se ocupava oficialmente com a situação espiritual dos imigrantes poloneses residentes naquela cidade nem demonstrava interesse por eles, esse padre começou a organizar para eles a assistência pastoral regular. Inicialmente reunia os poloneses na igreja da paróquia S. Pedro, onde celebrava para eles a Missa dominical, durante a qual proclamava a palavra de Deus. Ele assumiu esse ministério no início de 1930. Após dois meses, o Pe. Peres chegou à conclusão de que a igreja de S. Pedro não era o lugar mais apropriado para os poloneses. Como eles residiam em outros bairros distantes de Porto Alegre, a distância dificultava a participação regular na Eucaristia dominical. Teve início a busca de um santuário situado mais perto do lugar de residência dos imigrantes poloneses. Para isso foi escolhida a igreja de S. Geraldo. Foi encaminhado um pedido ao pároco local para que ele cedesse aos poloneses o mencionado santuário, a fim de que nela fossem celebradas as Missas para a comunidade polonesa. O religioso não somente cedeu aos poloneses a igreja de S. Geraldo, mas também entregou à disposição deles uma sala paroquial, para que ali pudessem organizar as suas reuniões mensais. Era julho de 1930. A partir daquele mês, em todos os domingos e dias santificados os poloneses tinham as suas Missas celebradas pelo Pe. Peres.

É também nesse período que ocorre a consolidação dos imigrantes poloneses católicos, que instituíram a Associação Católica Nossa Senhora de Częstochowa. A partir do surgimento dessa agremiação, surgiu entre os imigrados poloneses a ideia de possuir uma igreja própria, onde pudessem não somente participar da Missa dominical, mas também cultivar as tradições religiosas trazidas da longínqua Polônia. Considerando a época, procedeu-se à realização desse propósito com muita rapidez. No dia 2 de outubro de 1932 realizou-se a solenidade da bênção da pedra fundamental da igreja polonesa a ser construída na Avenida Eduardo (atualmente chamada Presidente Roosevelt). Para padroeira do santuário foi escolhida Nossa Senhora de Monte Claro. A construção iniciada progredia rapidamente. As obras da construção da nova igreja foram concluídas em abril de 1934. A bênção da nova igreja dedicada a Nossa Senhora de Monte Claro ocorreu no dia 29 de abril de 1934, e o monsenhor João Antônio Peres celebrou nela a primeira Missa. Desde esse dia, em todos os domingos e festas o Pe. Peres celebrava Missas para os poloneses. No novo santuário, ele satisfazia as necessidades espirituais desses imigrantes: celebração regular da Missa, atendimento no confessionário, ensino da religião às crianças. Além disso, o Pe. Peres fundou o Apostolado da Oração, que por muitos anos preservou entre os poloneses residentes em Porto Alegre o espírito da fé.

*Continuaremos no próximo número. pe. Zdzisław*

### **Zarys duszpasterstwo polskiego w Porto Alegre**

*Dostępne źródła podają, że polscy emigranci zaczęli się osiedlać w Porto Alegre, stolicy stanu Rio Grande do Sul, od w 1890 r. Największą liczbę polskich emigrantów przyniosła fala „gorączki brazylijskiej”.*



*Pierwszą organizacją polską, która została założona w Rio Grande do Sul było stowarzyszenie „Zgoda” w Porto Alegre. Stowarzyszenie powstało w 1896 r. dzięki staraniom dr Stanisława Kłobukowskiego i prowadzi swoją aktywną działalność po dzień*

*dzisiejszy. Pierwszym przewodniczącym nowego stowarzyszenia „Zgoda” wybrano Feliksa Bernarda Zdanowskiego, a wiceprezesem Edwarda Stelczyka. Aktualnie działające Towarzystwo „Polonia” jest spadkobiercą „Zgody”. Oczywiście, że największą liczbę emigrantów polskich przy niósł ostawiona*

*„gorączka brazylijska”. Według Kazimierza Głuchowskiego – w latach dwudziestych ubiegłego wieku - w Porto Alegre zamieszkiwało 600 rodzin. Okres międzywojenny, czas drugiej wojny światowej i po jej zakończeniu przyniosły nowe fale polskich emigrantów do Brazylii. Podaje się, że w pierwszych latach po drugiej wojnie światowej przybyło do Brazylii od 10 do 20 tysięcy Polaków. Na ogół nowa fala emigracyjna kierowała się do miast. Z tych fal emigracyjnych pewien procent naszych rodaków zamieszkał także w Porto Alegre.*

*Początku zorganizowanego duszpasterstwa polskiego w stolicy stanu Rio Grande do Sul należy się dopatrywać w działalności ks. Jana Antoniego Peresa. W związku z nominacją na kanclerza kurii arcybiskupiej w Porto Alegre zamieszkał w tym mieście. Ponieważ nikt nie zajmował się oficjalnie, ani nie wykazywał zainteresowania duchową sytuacją polskich imigrantów mieszkujących w tym mieście, zaczął organizować dla nich regularną opiekę duszpasterską. Najpierw gromadził Polaków w kościele parafii św. Piotra, gdzie sprawował dla nich niedzielną Mszę św. podczas, której głosił słowo Boże. Podjęcie się tej posługi miało miejsce w początku 1930 r. Ks. Jan Antoni Peres po dwóch miesiącach doszedł do przekonania, że kościół św. Piotra nie był najwłaściwszym miejscem dla Polaków. Zamieszkiwali oni w innych, odległych od świątyni dzielnicach Porto Alegre, stąd też odległość utrudniała regularne uczestniczenie w niedzielnej Eucharystii. Poszukiwano świątyni położonej bliżej miejsca zamieszkania polskich imigrantów. Zwrócono uwagę na kościół św. Gerarda. Skierowano prośbę do miejscowego proboszcza, aby udostępnił Polakom wspomnianą świątynię, aby w niej były sprawowane Msze dla polskiej wspólnoty. Duchowny nie tylko udostępnił Polakom kościół św. Gerarda, ale także oddał do ich dyspozycji salę parafialną, by mogli organizować swoje miesięczne zebrania. Był to lipiec 1930 r. Od tego miesiąca w każdą niedzielę i święta imigranci polscy mieli swoje Msze św. sprawowane przez ks. Jana Antoniego Peresa.*

*W tym też okresie następuje konsolidacja polskich imigrantów katolików powołujących do życia „Stowarzyszenie katolickie Matki Boskiej Częstochowskiej”. Od chwili powstania tego związku wśród naszych rodaków pojawiła się myśl posiadania własnego kościoła, gdzie mogliby nie tylko uczestniczyć we Mszy św. niedzielnej, ale także kultywować w nim tradycje religijnych przywiezionych z dalekiej Polski. Przystąpiono do realizacji tego zamierzenia bardzo szybko, jak na owe czasy. 2 października 1932 r. odbyła się uroczystość poświęcenia kamienia węgielnego pod budujący się polski kościół przy Avenida Eduardo (aktualna nazwa: Presidente Roosevelt). Za patronkę świątyni wybrano Matkę Boską Jasnogórską. Rozpoczęta budowa postępowała dosyć szybko. Budowa nowego kościoła zakończona została w kwietniu 1934 r. Poświęcenie nowego kościoła dedykowanego Matce Boskiej Jasnogórskiej nastąpiło 29*



*kwietnia 1934 r. i ks. prałat Jan Antoni Peres odprawił w nim pierwszą Mszę św. Od tego dnia w każdą niedzielę i święta ks. Peres sprawował dla Polaków Msze św. W nowej świątyni zaspakajał w duchowe potrzeby imigrantów polskich: regularne sprawowanie Mszy św., postługa w konfesjonale, nauka religii dzieci. Ponadto ks. Peres założył Apostolstwo Modlitwy, które przez długie lata podtrzymywało wśród Polaków mieszkających w Porto Alegre ducha wiary. Cdn. ks. Zdzisław*

### **Peregrinação da relíquia de S. João Paulo II à comunidade de S. Casimiro, no estado do Rio Grande do Sul**

No dia 27 de junho de 2012, atendendo a um pedido meu anteriormente apresentado por carta, recebi das mãos de Sua Eminência o Cardeal Stanisław Dziwisz uma relíquia do Grande Papa João Paulo II, para que visitasse as comunidades polônicas no Brasil. No decorrer desses quase seis anos, a relíquia de S. João Paulo II percorreu os estados do Paraná, São Paulo, Espírito Santo, Santa Catarina e Rio Grande do Sul. A relíquia peregrina às comunidades polônicas, casas religiosas, bem como paróquias brasileiras, de acordo com o pedido apresentado pelo pastor local.

No domingo 5 de março de 2018 tive a alegria de estar na comunidade polônica de S. Casimiro, presente e ativa na região montanhosa do Rio Grande do Sul.



No estado do Rio Grande do Sul a coletividade polônica é estimada em mais de 600 mil pessoas. Descendentes dos colonos poloneses podem ser atualmente encontrados em diversas regiões do estado. Tanto nas cidades grandes, como a capital, Porto Alegre, em diversos municípios, como no interior, dedicados à agricultura.

A mais de cem quilômetros da capital do estado estende-se uma belíssima cadeia de montanhas, região em que se estabeleceram em grande número os imigrantes italianos. Essa região é assinalada por uma nítida característica desse grupo étnico: os vinhedos situados nas encostas dos morros, a típica arquitetura italiana, especialmente nas cidades pequenas e nas colônias.

Na mencionada região, no mar da coletividade étnica italiana, encontramos também concentrações geralmente pequenas que formam comunidades polônicas. Trata-se de ilhotas muito interessantes de polonidade nesse imponente mar da presença italiana.

Uma dessas ilhotas de polonismo nessa região montanhosa é a Linha 14 de Julho, onde encontramos a comunidade de S. Casimiro (situada no município e na paróquia de Cotiporã), distante cerca de 150 quilômetros da capital. Os primórdios dessa comunidade remontam ao ano 1897. Nesse vale, em meio à belíssima paisagem montanhosa, estabeleceram-se os imigrantes poloneses. Eles receberam lotes de 25 ou 30 hectares de terra. Infelizmente, couberam aos poloneses as mais difíceis áreas montanhosas, visto que antes deles vieram os imigrantes italianos. Nas difíceis condições daquele tempo, os nossos laboriosos colonos transformaram as matas virgens em campos cultiváveis, construíram as suas residências, bem como uma pequena igreja, cujo padroeiro se tornou S. Casimiro. No decorrer desses mais de cem anos vieram as novas gerações daqueles primeiros imigrantes, mas o espírito da fé e do polonismo, como num revezamento, foi transmitido aos sucessivos herdeiros da geração daqueles primeiros imigrantes poloneses.

Com frequência o progresso civilizacional e técnico se introduz não apenas na vida de indivíduos, mas também de diversas comunidades. Isso garante a melhoria das condições da vida diária, mas às vezes se introduz como um ladrão, arruinando tudo aquilo que tem sido construído com tanto trabalho e dedicação. Há alguns anos a tranquila vida comunitária da comunidade polônica de S. Casimiro foi perturbada pelo projeto da construção de uma represa no rio próximo. O Brasil se utiliza do recurso dos seus rios para neles construir represas e assim aumentar o seu potencial de energia elétrica. A construção da represa colocou a coletividade polônica diante de um dilema. Uma parte do que havia sido construído por gerações, os campos cultiváveis, as casas, bem como a histórica igreja de S. Casimiro deviam ser cobertos pelas águas. No entanto, graças à decidida postura da comunidade polônica, foi possível chegar a um consenso com os responsáveis pela construção da barragem. Os proprietários das casas e das terras cultiváveis ganharam em outro lugar o que haviam perdido. Continuaremos no próximo número... Pe. Zdzisław

### **Peregrynacja relikwii św. Jana Pawła II do wspólnoty św. Kazimierza w stanie Rio Grande do Sul**

**27** czerwca 2012 roku, na uprzednią przedstawioną listownie prośbę, otrzymałem z rąk J. E. Kard. Stanisława Dziwisza relikwię Wielkiego Papieża Jana Pawła II, aby nawiedzała wspólnoty polonijne w Brazylii. W ciągu tych blisko 6 lat relikwia św. Jana Pawła II przemierzyła stany: Paraná, São Paulo, Espírito Santo, Santa Catarina i Rio Grande do Sul. Relikwia pielgrzymuje do wspólnot polonijnych, domów zakonnych, jak też parafii brazylijskich, zgodnie z przedstawioną prośbą miejscowego duszpasterza.

W niedzielę 5 marca 2018 r. miałem radość bycia we wspólnocie polonijnej św. Kazimierza obecnej i żywej w górzystym regionie stanu Rio Grande do Sul.



W brazylijskim stanie Rio Grande do Sul społeczność polonijną szacuję na ponad 600 tysięcy osób. Potomków polskich osadników aktualnie można spotkać w różnych regionach tego stanu. Tak w dużych miastach, jak stolica Porto Alegre, miasteczkach municypalnych, jak też w interiorze zajmujących się rolnictwem. Ponad 100 km od stolicy stanu rozciąga się przepiękny łańcuch górski, w którego regionie osiedlili się masowo imigranci włoscy. Region ten nacechowany jest wyraźną charakterystyką tej grupy etnicznej: winnice usytuowane na wzgórzach górskich, typowa architektura włoska, szczególnie w małych miasteczkach i koloniach. We wspomnianym regionie, w morzu włoskiej społeczności etnicznej, spotykamy na ogół małe skupiska, wspólnoty polonijne. Są to bardzo ciekawe wysepki polskości w tym okazałym morzu włoskiej obecności.



Jedną z takich wysepek polskości w tamtym regionie górskim jest Linha 14 de Julho, gdzie spotykamy wspólnotę św. Kazimierza (usytuowaną w municypium i parafii Cotiporã) oddalona od stolicy stanu o około 150 km. Początki tej wspólnoty sięgają 1897 roku. W kotlinie, wśród przepięknego pejzażu górskiego osiedlili się polscy imigranci. Otrzymali 25 lub 30 ha ziemi. Niestety Pola-

kom przypadły najtrudniejsze tereny górzyste, gdyż przed nimi przybyli wcześniej imigranci włoscy. W trudnych ówczesnych warunkach nasi pracownicy osadnicy zamienili dziewicze bory na uprawne pola, pobudowali swoje domostwa, a także mały kościół, którego patronem został św. Kazimierz. Przez ponad sto lat zmieniały się pokolenia imigracyjne, ale duch wiary i polskości, jak sztafeta przekazywane były kolejnym spadkobiercom z rodu Piasta.

Częstokroć postęp cywilizacyjny, techniczny wkrada się nie tylko w życie jednostek, ale także i poszczególnych społeczności. Przynosi on polepszenie warunków codziennego życia, ale niekiedy wkrada się jak złodziej rujnując to wszystko co budowane było z takim trudem i poświęceniem. Przed kilkunastu laty spokojne, wspólnotowe życie Polonii św. Kazimierza zakłócone zostało projektem budowy zapory wodnej na pobliskiej rzece. Brazylia wykorzystuje spadek swoich rzek, aby budując na nich zapory móc zwiększać swój potencjał energii elektrycznej. Budowana zapora wodna przyniosła społeczności polonijnej dylemat. Część dorobku pokoleń, uprawne pola, domostwa, a także historyczny kościół św. Stanisława miały znaleźć się pod wodą. Jednak dzięki zdecydowanej postawie wspólnoty polonijnej zdołano dojść do konsensusu z odpowiedzialnymi za budowę zapory wodnej. Właściciele domostw i gruntów rolnych otrzymali w innym miejscu to, co utracili. Cdn. Ks. Zdzisław

**Preparação de adultos para o Sacramento de Crisma: dia 5 de maio (sábado) às 15,00 h na Igreja N. Sra. de Monte Claro**

**Przygotowanie dorosłych do Sakramentu Bierzmowania: dnia 5 maja (sobota) o godz. 15,00 w Kościele Pani Jasnogórskiej**

*Você já leu? Passe adiante ...*

*Przeczytałś? Podaj dalej ....*

Informativo "Voz de Monte Claro" é uma publicação da Capelania Polonesa em Porto Alegre – RS.

Av. Presidente Franklin D. Roosevelt, 920 ~ Bairro São Geraldo, Fone: 51 - 3024 - 6504

Tiragem: 500 exemplares. Projeto da vinheta: Eluta Stańko-Smierchalska da editora „Hlondianum” em Poznań, Polónia.

Portal da Missão Católica Polonesa no Brasil: [www.polska-misja.com.br](http://www.polska-misja.com.br); [reitor@polska-misja.com.br](mailto:reitor@polska-misja.com.br)

Periodyk „Voz de Monte Claro” jest pismem Kapelaniai Polskiej w Porto Alegre - RS.

Av. Presidente Franklin D. Roosevelt, 920 ~ Dzielnica São Geraldo, Telefon: 51 – 3024 - 6505

Nakład 500 egz. Projekt winiety: Eluta Stańko-Smierchalska z wydawnictwa „Hlondianum” w Poznaniu.

Portal PMK: [www.polska-misja.com.br](http://www.polska-misja.com.br); [reitor@polska-misja.com.br](mailto:reitor@polska-misja.com.br)